
“ความมั่นคงของมนุษย์” เป็นหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐาน การดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนการได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ซึ่งนานาประเทศได้กำหนดเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนา และถึงแม้ “ความมั่นคงของมนุษย์” จะได้รับการกล่าวถึงมากกว่าทศวรรษแล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติยังนับว่าเป็นเรื่องใหม่ และยังไม่มีการจัดทำมาตรฐานและตัวชี้วัด หรือข้อกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์โดยตรง **ประเทศไทยจึงน่าจะถือได้ว่าเป็นประเทศแรกที่มีการดำเนินการจัดทำมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์**

“กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์” ในฐานะที่เป็นกระทรวงหลักในการดำเนินงานด้านการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตของมนุษย์ ได้ริเริ่มจัดทำมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตามและประเมินผลการพัฒนาด้านต่างๆ ในภาพรวมของประเทศ โดยในปี 2547 ได้กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ สำหรับเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาสังคมและพัฒนาคนเพื่อมุ่งสู่ความมั่นคงของมนุษย์ และต่อเนื่องมาในปี 2548 ได้ดำเนินการพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ ตลอดจนสร้างเครื่องมือและวิธีวัดค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์เพื่อบ่งชี้สถานะความมั่นคงของมนุษย์ของประเทศไทย

ผลลัพธ์ของการพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ ในครั้งนี้ ได้ให้ข้อพิสูจน์และคำอธิบายในเชิงวิชาการภายใต้วัฒนธรรมไทยว่า อะไรคือแก่นแท้ในทางโลกของ “ความมั่นคง” หรือพูดในภาษาชาวบ้าน ก็คือ “ความสุขของชีวิต” การศึกษาสูงก็ดี ความมั่งคั่งก็ดี ล้วนไม่ใช่แก่นสารของความมั่นคงของมนุษย์ ข้อพิสูจน์เชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่า **ความสุขในครอบครัว และสุขภาพอนามัยที่ดี คือ หัวใจสำคัญของความมั่นคงของมนุษย์** ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ เป็นเพียงสิ่งที่ช่วยเสริมหรือเพิ่มเติมให้มนุษย์มีความมั่นคง หรือมีความสุขมากขึ้นเท่านั้น

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้พัฒนาสูตรการคำนวณค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ และได้ทดสอบให้เห็นว่าสิ่งที่พัฒนาขึ้นมีความตรงในระดับที่ยอมรับได้เป็นอย่างดี เมื่อเปรียบเทียบกับ เกณฑ์สากล สำหรับการประยุกต์ใช้ในเชิงปฏิบัตินั้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้เสนอแนวทางที่สามารถนำไปใช้กำหนดนโยบายการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ที่ชัดเจน นอกจากนั้นในหลาย ส่วน โดยเฉพาะวิธีการประมวลผล มีการแสดงขั้นตอนที่เป็นประหนึ่งคู่มือให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจทั่วไปสามารถดำเนินการตามได้ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ และยังเชื่อได้ว่า ดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ ฐานข้อมูลตั้งต้นและเครื่องมือรวบรวมข้อมูลที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนต่อไป

(นายวัลลภ พลอยทับทิม)

ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สิงหาคม 2548

ปัญหาประการหนึ่ง ในการกำหนดนโยบายและการบริหารงานความมั่นคงของมนุษย์ คือ การขาดเครื่องมือที่จะใช้ประเมินสถานการณ์ทั้งในระดับมหภาคและจุลภาค ข้อจำกัดนี้ทำให้ การกำหนดนโยบายตลอดจนการบริหารจัดการระดับมหภาค ขาดทิศทางที่ชัดเจน เช่นเดียวกันกับ ระดับจุลภาคที่องค์กรและประชากรจำนวนไม่น้อยพยายามแสวงหาแนวทางในการพัฒนาการใช้ ชีวิตให้มีความมั่นคงและเท่าเทียมหรือใกล้เคียงกับเกณฑ์ของสังคม การพัฒนาดัชนีชี้วัด มาตรฐานความมั่นคงของมนุษย์ในครั้งนี้ ถือเป็นความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาข้างต้นภายใต้ กรอบความคิดของความเป็นไทย ดัชนีชี้วัดที่พัฒนาขึ้น นอกจากจะใช้วัดความมั่นคงของมนุษย์ มิติต่าง ๆ ในระดับมหภาคของประเทศแล้ว ยังสามารถประยุกต์ใช้กับการประเมินความมั่นคงของ มนุษย์ในระดับบุคคลเพื่อการพัฒนาตนเองให้ทัดเทียมกับคนส่วนใหญ่ของสังคม

ส่วนประกอบสำคัญของดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ที่พัฒนาขึ้นภายใต้การวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. **แบบประเมินความมั่นคงของมนุษย์ระดับบุคคล** แบบประเมินชุดนี้พัฒนาขึ้น โดยอาศัยกรอบแนวคิดทางวรรณกรรมและปรัชญาการดำเนินงานของกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ เป็นแนวทางแบบเฉพาะส่วนที่ใช้ชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ ประกอบด้วยตัวชี้วัดที่สามารถให้ค่าเป็นตัวเลขได้จำนวน 70 ตัวชี้วัด ซึ่งตัวชี้วัดดังกล่าวจัดกลุ่มได้ เป็น 10 มิติ คือ มิติการมีงานทำและรายได้ มิติที่อยู่อาศัย มิติสุขภาพอนามัย มิติการศึกษา มิติความมั่นคงส่วนบุคคล มิติครอบครัว มิติการสนับสนุนทางสังคม มิติสังคม – วัฒนธรรม มิติ สิทธิและความเป็นธรรม และมิติการเมืองและธรรมาภิบาล โดยในกระบวนการพัฒนาได้มีการ สรรหาคณะผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับมิติต่าง ๆ ของความมั่นคงของมนุษย์ช่วยตรวจสอบและ ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแบบประเมินให้ครอบคลุมและเหมาะสมยิ่งขึ้น

2. **ข้อมูลระดับพื้นที่** นอกจากข้อมูลระดับบุคคลแล้ว ยังได้รวบรวมข้อมูลตาม ตัวชี้วัดระดับจังหวัดและระดับระหว่างประเทศ ข้อมูลที่รวบรวมคงอยู่ในกรอบของมิติความมั่นคง ของมนุษย์ทั้ง 10 มิติ อย่างไรก็ตามข้อมูลระดับจังหวัดและโดยเฉพาะระดับระหว่างประเทศอยู่นอกเหนือการกำหนดได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเท่าที่มีอยู่จริงขณะสำรวจเป็นสำคัญ

3. **วิธีการประมวลผล** ได้พัฒนาสูตรดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ (Composite Human Security Index : CHSI) ขึ้น สูตรดังกล่าวสามารถใช้ได้เป็นกรณีทั่วไปทั้งระดับบุคคล และระดับพื้นที่ ก่อนนำไปใช้จริงได้นำไปทดสอบวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบกับ Human Development Index : HDI (ซึ่งไม่ได้แสดงวิธีการคิดคำนวณ) และ Human Poverty

Index HPI ดัชนีทั้งสองเป็นดัชนีสากลที่ยอมรับกันในระดับนานาชาติ แต่สาระสำคัญของการวัดแตกต่างกันไปจาก CHSI อย่างไรก็ดีตามผลการวัดแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องระหว่าง CHSI กับดัชนีที่ใช้เป็นเกณฑ์เปรียบเทียบทั้งสองในระดับน่าพอใจเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะ HDI

4. **เกณฑ์ความมั่นคงของมนุษย์** องค์ประกอบสุดท้ายของดัชนี คือ เกณฑ์ความมั่นคงของมนุษย์ การสร้างเกณฑ์ระดับบุคคลนั้น การวิจัยได้ทำการสำรวจจากประชากรวัยทำงานในพื้นที่ 17 จังหวัด ในทุกภูมิภาครวมทั้งกรุงเทพมหานคร ส่วนระดับพื้นที่นั้นใช้ข้อมูลระดับจังหวัดทุกจังหวัดที่มีข้อมูลครบตามตัวชี้วัดที่เลือกใช้ ทำนองเดียวกับในระดับระหว่างประเทศที่เกณฑ์ที่สร้างขึ้นใช้ข้อมูลเปรียบเทียบจากรายงานของธนาคารโลก

ผลจากการศึกษาวิจัยทำให้สามารถสร้างเกณฑ์วัดความมั่นคงของมนุษย์ของประชากรวัยทำงานไทย 11 เกณฑ์ (เกณฑ์ความมั่นคงของมนุษย์รายมิติ 10 เกณฑ์ และเกณฑ์ความมั่นคงของมนุษย์โดยรวม 1 เกณฑ์) เกณฑ์ดังกล่าวช่วยให้ประชากรระดับจุลภาคสามารถตรวจสอบความมั่นคงของมนุษย์ของตนเองในแต่ละมิติว่าอยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับเกณฑ์หรือบรรทัดฐานของกลุ่ม การเปรียบเทียบช่วยบ่งบอกว่าอะไรคือจุดแข็ง และอะไรคือจุดอ่อนที่ต้องพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลในแนวลึกยังให้ข้อค้นพบสำคัญที่นำไปสู่แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ สาระสำคัญของยุทธศาสตร์ คือ การกำหนดให้ความมั่นคงด้านครอบครัว และสุขภาพอนามัยเป็นแกนของการพัฒนา กล่าวคือ มิติทั้งสองเป็นทั้งเป้าหมายและวิธีการของการพัฒนา ส่วนมิติความมั่นคงอื่น ๆ ที่เหลือนั้น ควรกำหนดให้เป็นเพียง “วิธีการ” เท่านั้น อย่างไรก็ตาม ตัวแบบการวิเคราะห์ทางสถิติบ่งบอกต่อไปว่า บุรณการของการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ทั้ง 10 มิติเป็นสิ่งจำเป็น

การใช้ CHSI วิเคราะห์ในระดับพื้นที่ช่วยให้สามารถจัดกลุ่มจังหวัดต่าง ๆ ตามระดับความมั่นคงโดยรวมเปรียบเทียบกัน นอกจากนั้นค่า CHSI ในแต่ละมิติของแต่ละจังหวัดเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยยังบ่งบอกถึงจุดอ่อนที่ควรหาทางปรับปรุงและจุดแข็งที่สามารถใช้เป็นตัวนำของการพัฒนา การประเมินในระดับโลกก็เช่นกัน CHSI บ่งบอกว่าความมั่นคงของมนุษย์โดยรวมของประเทศไทยอยู่ในระดับใดเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ และยังแสดงผลต่อไปว่าจุดใด คือ ข้อได้เปรียบหรือข้อเสียเปรียบเชิงสัมพัทธ์ของประเทศไทย

ในส่วนสุดท้ายของการวิจัยเป็นการประมวลข้อเสนอแนะและแนวทางการประยุกต์ใช้ CHSI ในกำหนดนโยบายและการบริหารงานความมั่นคงของมนุษย์ อันได้แก่

1. ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของมนุษย์
2. การประเมินจุดอ่อน – จุดแข็งของบุคคลและพื้นที่
3. การติดตามและประเมินผล

4. การจัดสรรทรัพยากร

5. การกำหนดหน่วยงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ

6. การส่งเสริมการใช้ CHSI ในระดับปัจเจก

นอกจากนั้น งานวิจัยฉบับนี้ยังเสนอแนวทางเชิงปฏิบัติในการใช้ประโยชน์จาก CHSI อย่างยั่งยืน แนวทางดังกล่าว บอกวิธีการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลข้างต้น การทำข้อมูลให้ทันสมัย และที่สำคัญ คือ ขั้นตอนการประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์พร้อมตัวอย่างอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามแนวปฏิบัติส่วนนี้ไม่ได้บรรจุในรายงานที่เผยแพร่สู่สาธารณชนเนื่องจากเกี่ยวข้องกับเฉพาะกับหน่วยงานที่รับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เท่านั้น

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สิงหาคม 2548

คำนำ

บทคัดย่อ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญกล่อง

สารบัญภาพ

บทที่ 1 บทนำ	1
• การพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน.....	1
• ระบบดัชนีความมั่นคงของมนุษย์.....	2
• วิธีการที่เป็นภูมิปัญญาในประเทศ.....	3
• วัตถุประสงค์.....	3
• ขอบเขตการศึกษา.....	4
• คำจำกัดความ.....	4
• ข้อจำกัด.....	5
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	6
• ความมั่นคงของมนุษย์ :	
ความหมายและความพยายามในการช่วงชิงการนิยาม.....	7
- โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP).....	8
- การให้ความหมายความมั่นคงของมนุษย์จากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ สหประชาชาติ.....	16
- คณะกรรมการความมั่นคงของมนุษย์.....	19
- เครือข่ายความมั่นคงของมนุษย์.....	20
- การให้ความหมายโดยนักวิชาการและนักพัฒนา.....	22

●	กรอบการพิจารณาความมั่นคงของมนุษย์ตามข้อเสนอของ Sabina Alkire และ David A. Baldwin.....	25
	- กรอบการพิจารณาความมั่นคงของมนุษย์ตามข้อเสนอของ Sabina Alkire.....	26
	- กรอบการพิจารณาความมั่นคงของมนุษย์ตามข้อเสนอของ David A. Baldwin.....	30
●	การก่อกำเนิดของแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์.....	46
●	แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของมนุษย์.....	51
	- แนวคิดคุณภาพชีวิต.....	52
	- แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและการพัฒนาที่ให้นุรักษ์เป็นศูนย์กลาง.....	53
	- การพัฒนามนุษย์.....	54
	- การพิจารณาความมั่นคงของมนุษย์อย่างครอบคลุม.....	57
●	ความมั่นคงของมนุษย์ในประเทศไทย.....	59
	- ความมั่นคงของมนุษย์พิจารณาจากมุมมองของรัฐ.....	59
	- ความมั่นคงของมนุษย์พิจารณาจากมุมมองของประชาชน.....	64
	- ความมั่นคงของมนุษย์พิจารณาจากมุมมองขององค์กรประชาแห่งรัฐ.....	68
●	ข้อเสนอเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ในบริบทของไทย.....	70
	- คำถามที่ 1 : สร้างความมั่นคงเพื่อใคร ?.....	71
	- คำถามที่ 2 : สร้างความมั่นคงในคุณค่าอะไร ?.....	72
	- คำถามที่ 3 : สร้างความมั่นคงจากภัยคุกคามในเรื่องใด ?.....	73
	- คำถามที่ 4 : สร้างความมั่นคงด้วยวิธีทางใด ?.....	74
●	ตัวอย่างของตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์.....	76
	- เครื่องชี้ภาวะทางสังคม.....	76
	- เครื่องชี้วัดการพัฒนาของหมู่บ้านตามแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2ค.).....	79
	- เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตตามแนวคิดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) 2538.....	80
	- เครื่องชี้วัดโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง.....	82
	- เครื่องชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์โดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ....	87

บทที่ 3	วิธีการพัฒนาดัชนีและเกณฑ์เปรียบเทียบ	89
●	การกำหนดตัวชี้วัด.....	89
-	- แนวทางจากวรรณกรรม.....	89
-	- ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ.....	97
-	- การตรวจสอบโดยคณะกรรมการ.....	98
-	- ตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์.....	100
●	เครื่องมือการวิจัย.....	105
-	- แบบสำรวจความมั่นคงของมนุษย์.....	106
-	- แนวทางในการเก็บและคีย์ข้อมูล.....	119
●	การประมวลผล.....	120
-	- ปัญหาหลักของการประมวลผล.....	120
-	- วิธีการประมวลผล.....	121
●	วิธีการประมวลผลที่พัฒนาขึ้นและใช้ในการวิจัยครั้งนี้.....	125
●	การศึกษาเกณฑ์พื้นฐานความมั่นคงของมนุษย์ขั้นต้น.....	128
-	- การศึกษาเกณฑ์พื้นฐานความมั่นคงของมนุษย์ระดับบุคคล.....	128
-	- การศึกษาเกณฑ์พื้นฐานความมั่นคงของมนุษย์ระดับพื้นที่ (ระดับจังหวัดและระดับระหว่างประเทศ).....	132
บทที่ 4	ความมั่นคงของมนุษย์ระดับพื้นที่	133
●	การทดสอบวิธีการประมวลผลแบบ CHSI.....	133
-	- การทดสอบกับข้อมูลระดับโลก.....	133
-	- การทดสอบกับข้อมูลระดับประเทศ.....	137
●	ความมั่นคงของมนุษย์ระดับโลก.....	140
●	ความมั่นคงของมนุษย์ของประเทศไทย.....	144
บทที่ 5	ความมั่นคงของมนุษย์ระดับบุคคล	160
●	คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	160
●	สถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์.....	162

บทที่ 6 ดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ระดับบุคคล	206
● ลำดับความต้องการ.....	206
● ความมั่นคงด้านการมีงานทำและรายได้.....	207
- ระดับความมั่นคงโดยรวม.....	207
- ความไม่เท่าเทียมด้านการมีงานทำและรายได้.....	208
● ความมั่นคงด้านครอบครัว.....	210
- ระดับความมั่นคงโดยรวม.....	210
- ความไม่เท่าเทียมด้านความมั่นคงด้านครอบครัว.....	211
● ความมั่นคงด้านสุขภาพอนามัย.....	213
- ระดับความมั่นคงโดยรวม.....	213
- ความไม่เท่าเทียมด้านสุขภาพอนามัย.....	214
● ความมั่นคงด้านการศึกษา.....	217
- ระดับความมั่นคงโดยรวม.....	217
- ความไม่เท่าเทียมด้านการศึกษา.....	218
● ความมั่นคงส่วนบุคคล.....	220
- ระดับความมั่นคงโดยรวม.....	220
- ความไม่เท่าเทียมด้านความมั่นคงส่วนบุคคล.....	221
● ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย.....	223
- ระดับความมั่นคงโดยรวม.....	223
- ความไม่เท่าเทียมด้านความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย.....	224
● ความมั่นคงด้านสิทธิและความเป็นธรรม.....	227
- ระดับความมั่นคงโดยรวม.....	227
- ความไม่เท่าเทียมด้านสิทธิและความเป็นธรรม.....	228
● ความมั่นคงด้านสังคม – วัฒนธรรม.....	230
- ระดับความมั่นคงโดยรวม.....	230
- ความไม่เท่าเทียมด้านสังคม – วัฒนธรรม.....	231

● ความมั่นคงด้านการสนับสนุนทางสังคม.....	234
- ระดับความมั่นคงโดยรวม.....	234
- ความไม่เท่าเทียมด้านการสนับสนุนทางสังคม.....	235
● ความมั่นคงด้านการเมืองและธรรมาภิบาล.....	237
- ระดับความมั่นคงโดยรวม.....	237
- ความไม่เท่าเทียมด้านการเมืองและธรรมาภิบาล.....	238
● ความมั่นคงของมนุษย์โดยรวม.....	239
- ระดับความมั่นคงโดยรวม.....	239
- ตัวทำนยความมั่นคงของมนุษย์.....	240
- ความมั่นคงของมนุษย์เชิงบูรณาการ.....	246
- ความไม่เท่าเทียมของความมั่นคงโดยรวม.....	249
บทที่ 7 การประยุกต์ใช้ดัชนีความมั่นคงของมนุษย์	251
● ยุทธศาสตร์การพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์.....	251
● การติดตามประเมินผล.....	256
● การประเมินสถานการณ์และจุดอ่อน – จุดแข็ง.....	257
● การจัดสรรทรัพยากร.....	259
● หน่วยงานรับผิดชอบ.....	261
● การส่งเสริมการมีส่วนร่วมระดับปัจเจก.....	262
ภาคผนวก 1	268
ภาคผนวก 2	282
บรรณานุกรม	290

ตารางที่	หน้า
2.1 ภัยคุกคามความมั่นคงของมนุษย์ในทัศนะของ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ.....	13
2.2 ตัวชี้วัดความไม่มั่นคงในทัศนะของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ใน ปี 1999.....	15
2.3 กรอบการพิจารณาความหมายของความมั่นคงของมนุษย์จากทัศนะของ Sabina Alkire.....	27
2.4 องค์ประกอบของความมั่นคงของมนุษย์ที่เสนอโดยองค์กรและบุคคลต่าง ๆ	28
2.5 เปรียบเทียบแนวความคิดความมั่นคงของมนุษย์ระหว่าง UNDP และคานาดา..	31
2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างกรอบของ Baldwin กับองค์ประกอบความไม่มั่นคงของ มนุษย์ซึ่งเสนอโดย UNDP.....	32
2.7 เปรียบเทียบความหมายความมั่นคงของมนุษย์.....	34
2.8 องค์ประกอบของการพัฒนาที่มีคนเป็นศูนย์กลาง.....	54
2.9 ความสัมพันธ์ระหว่างที่มาของภัยคุกคามและเป้าหมายความมั่นคง.....	58
2.10 ตัวอย่างภัยคุกคามทางตรงและทางอ้อม.....	73
2.11 ความแตกต่างระหว่างความมั่นคงของรัฐซึ่งเป็นแนวคิดเดิมและ ความมั่นคงของมนุษย์.....	75
4.1 ผลการทดสอบการใช้ CHSI เปรียบเทียบกับ HDI ที่วิเคราะห์ จากข้อมูลชุดเดียวกัน.....	135
4.2 การทดสอบวิธีการประมวลผลข้อมูลความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวด้วย วิธีการ CHSI ที่พัฒนาจากการวิจัยครั้งนี้เปรียบเทียบกับวิธีการของ HPI ที่พัฒนาโดย UNDP.....	139
4.3 ผลการทดลองใช้ CHSI กับข้อมูลจาก “รายงานการพัฒนาโลก” ของธนาคารโลก.....	141
4.4 ขีดความสามารถด้านความมั่นคงของมนุษย์ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับ เกณฑ์ระหว่างประเทศ.....	143
4.5 สถานการณ์การมีงานทำและรายได้รายตัวชี้วัด.....	144
4.6 สถานการณ์ความมั่นคงด้านครอบครัวรายตัวชี้วัด.....	145
4.7 สถานการณ์ความมั่นคงด้านสุขภาพอนามัยรายตัวชี้วัด.....	145

4.8	สถานการณ์ความมั่นคงด้านการศึกษาระดับประถมศึกษา ถึงมัธยมศึกษาตอนปลายรายตัวชี้วัด.....	146
4.9	สถานการณ์ความมั่นคงส่วนบุคคลรายตัวชี้วัด.....	147
4.10	สถานการณ์ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยรายตัวชี้วัด.....	147
4.11	สถานการณ์ความมั่นคงด้านสิทธิและความเป็นธรรมรายตัวชี้วัด.....	148
4.12	สถานการณ์ความมั่นคงด้านสังคม – วัฒนธรรม รายตัวชี้วัด.....	148
4.13	สถานการณ์ความมั่นคงด้านการสนับสนุนทางสังคมรายตัวชี้วัด.....	149
4.14	สถานการณ์ความมั่นคงด้านการเมืองและธรรมาภิบาลรายตัวชี้วัด.....	149
4.15	ระดับความมั่นคงของมนุษย์ของจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย.....	152
5.1	คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	161
5.2	สถานะการครอบครองที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	163
5.3	ลักษณะที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	164
5.4	สาธารณูปโภคและสุขอนามัยในครอบครัวยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	166
5.5	สิ่งแวดล้อมและทางเข้าออกที่กลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบ จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	169
5.6	สถานภาพด้านสุขอนามัยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	172
5.7	การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพอนามัยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	173
5.8	พฤติกรรมความเสี่ยงของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	175
5.9	ระดับการศึกษาสูงสุดของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	177
5.10	การได้รับการอบรมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	178
5.11	การได้รับโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกับคนอื่นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	178
5.12	สถานะการทำงานของของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	179
5.13	รายได้จากการทำงานและทรัพย์สินของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	180
5.14	ปริมาณหนี้สินและภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	181

5.15	เงินออมที่สามารถออมได้อย่างสม่ำเสมอของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	182
5.16	ความพึงพอใจและความมั่นคงในการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	183
5.17	ความสัมพันธ์ในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	184
5.18	การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	186
5.19	ระดับความสุขในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	187
5.20	การประสบเหตุการณ์ประทุษร้ายของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย..	188
5.21	ความรู้สึกลดศักยภาพในชีวิตและทรัพย์สินของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	189
5.22	การมีหลักประกันของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	190
5.23	โปรแกรมหลักประกันของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	190
5.24	การมีบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือเมื่อกลุ่มตัวอย่างประสบความเดือดร้อน จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	192
5.25	สถานที่ที่ใกล้ที่พักอาศัยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	193
5.26	ความรู้สึกว่าชีวิตมีความสุขและมีคุณค่าของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	194
5.27	การใช้เวลาว่าง (นาทิต/วัน) ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	195
5.28	การร่วมปฏิบัติศาสนกิจของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	196
5.29	การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	196
5.30	การเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	197
5.31	บุคคลที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างคับข้องใจจากการถูกละเมิด เลือปฏิบัติ หรือปฏิบัติ ไม่เป็นธรรม จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	198
5.32	การมีคดีฟ้องร้องเกี่ยวกับปัญหาการละเมิดสิทธิหรือข้อโกงของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	199
5.33	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการมีความเป็นธรรมของสังคมไทย จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	200
5.34	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่ม ตัวอย่างจำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	201
5.35	การร่วมกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามที่อยู่อาศัย.....	203

5.36	การติดตามข่าวสารทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย..	204
5.37	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐ จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	205
6.1	ลำดับและน้ำหนักความสำคัญของมิติความมั่นคงของมนุษย์ที่จัด โดยประชากรไทย.....	207
6.2	การแจกแจงของตัวอย่างตามระดับความมั่นคงด้านการมีงานทำและรายได้.....	208
6.3	ความไม่เท่าเทียมของความมั่นคงด้านการมีงานทำและรายได้.....	209
6.4	การแจกแจงของตัวอย่างตามระดับความมั่นคงด้านครอบครัว.....	210
6.5	ความไม่เท่าเทียมด้านความมั่นคงด้านครอบครัว.....	212
6.6	การแจกแจงของตัวอย่างตามระดับความมั่นคงด้านสุขภาพอนามัย.....	213
6.7	ความไม่มั่นคงด้านสุขภาพอนามัยเปรียบเทียบระหว่างสตรีกับบุรุษ.....	214
6.8	ความไม่เท่าเทียมของความมั่นคงด้านสุขภาพอนามัย.....	216
6.9	การแจกแจงของตัวอย่างตามระดับความมั่นคงด้านการศึกษา.....	217
6.10	ความไม่เท่าเทียมของความมั่นคงด้านการศึกษา.....	219
6.11	การแจกแจงของตัวอย่างตามระดับความมั่นคงด้านส่วนบุคคล.....	220
6.12	ความไม่เท่าเทียมของความมั่นคงส่วนบุคคล.....	222
6.13	การแจกแจงของตัวอย่างตามระดับความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย.....	223
6.14	ความไม่เท่าเทียมทางความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม.....	226
6.15	การแจกแจงของตัวอย่างตามระดับความมั่นคงด้านสิทธิและความเป็นธรรม.....	227
6.16	ความไม่เท่าเทียมด้านความมั่นคงด้านสิทธิและความเป็นธรรม.....	229
6.17	การแจกแจงของตัวอย่างตามระดับความมั่นคงด้านสังคม – วัฒนธรรม.....	231
6.18	ความไม่เท่าเทียมด้านความมั่นคงด้านสังคม – วัฒนธรรม.....	232
6.19	การแจกแจงของตัวอย่างตามระดับความมั่นคงด้านการดำรงชีวิตทางสังคม.....	234
6.20	ความไม่เท่าเทียมด้านความมั่นคงด้านการสนับสนุนทางสังคม.....	236
6.21	การแจกแจงของตัวอย่างตามระดับความมั่นคงด้านการเมืองและธรรมาภิบาล..	237
6.22	ความไม่เท่าเทียมของความไม่มั่นคงด้านการเมืองและธรรมาภิบาล.....	238
6.23	การแจกแจงของประชากรวัยทำงานตามระดับความมั่นคงของมนุษย์.....	240
6.24	สหสัมพันธ์ระหว่างแต่ละมิติและระหว่างแต่ละมิติกับความมั่นคงของมนุษย์.....	242
6.25	ผลการวิเคราะห์ความเป็นอิสระของตัวแปรอิสระทั้งสิบตัว (ความมั่นคงของมนุษย์ทั้ง 10 มิติ) ที่ใช้เป็นตัวทำนายความมั่นคงของมนุษย์ โดยรวม ตัดทอนมานำเสนอเฉพาะโมเดลที่ 10 ซึ่งการวิจัยนี้เลือกใช้.....	245

6.26	ตารางวิเคราะห์สหสัมพันธ์เชิงซ้อนระหว่างปฏิสัมพันธ์ของมิติความมั่นคงของ มนุษย์กับความมั่นคงของมนุษย์โดยรวม.....	247
6.27	ความไม่เท่าเทียมของความมั่นคงโดยรวม.....	250
7.1	สรุปสถานการณ์และจุดอ่อน – จุดแข็งของความมั่นคงของมนุษย์ในแต่ละพื้นที่.	258

กล่องที่	หน้า
2.1 แนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ของบุคคลต่าง ๆ.....	17
2.2 ทักษะด้านความมั่นคงของมนุษย์จากมุมมองของนักวิชาการ.....	22
2.3 แนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ช่วงสันติประชาธรรม.....	66
7.1 แนวทางการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์.....	255
7.2 ตัวอย่างการจัดสรรทรัพยากรโดยใช้ CHSI เป็นแนวทาง.....	260

ภาพที่	หน้า
3.1 การกำหนดค่าคะแนนให้กับแต่ละช่วงของค่ามาตรฐาน.....	123
3.2 เกณฑ์การแปลความหมายค่า CHSI.....	126
3.3 ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลเพื่อสร้างเกณฑ์พื้นฐาน ของดัชนีความมั่นคงของมนุษย์.....	130
7.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนา แก่น เนื้อ และ เปลือกของความมั่นคงของมนุษย์.....	252
7.2 เกณฑ์ความมั่นคงของมนุษย์โดยเฉลี่ย ของกลุ่มประชากรวัยทำงานอายุ 15-16 ปี.....	264